

Î N C H E I E R E

15 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova,
Ala Cobăneanu,
Galina Stratulat,
Iurie Bejenaru,
Dumitru Mardari

examinând cererea de revizuire depusă de de Agentul Guvernamental, Oleg Rotari,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de SA „Camerton” împotriva SRL „Electromotor Service” (la moment SRL „Volta”), intervenient accesoriu Alexandr Ibrașim, cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea bunului imobil și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 16 septembrie 2015 a Curții Supreme de Justiție, prin care a fost admis recursul declarat de SRL „Volta”, casate decizia din 13 mai 2015 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, și pronunțată o nouă hotărâre de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 09 noiembrie 2012, SA „Camerton” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Electromotor Service”, intervenient accesoriu Alexandr Ibrașim, cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea bunului imobil și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, prin contractul de vânzare-cumpărare nr. 1575 din 31 mai 2006, SA „Camerton” a devenit proprietara imobilului cu destinație nelocativă, cu nr. cadastral XXXXXXXXXXXXX, cu suprafața de 453,4 m.p., amplasat în mun. Chișinău, str. XXXXXXXX, 19, (nr. 002). Totodată, prin contractul de vânzare-cumpărare din 21 ianuarie 2009, Alexandr Ibrașim a devenit proprietarul terenului aferent din mun. Chișinău, str. XXXXXXXX, 19, cu suprafața de 0,258 ha.

Potrivit reclamantei, ulterior dobândirii dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile menționate, a fost limitată de către SRL „Electromotor Service” în dreptul de a gestiona propriile imobile, din motivul construcției pe perimetrul lotului de

teren a unui gard metalic. Mai mult, gardul a fost edificat în lipsa autorizației de construire, iar prin amplasarea acestuia, SA „Camerton” este în imposibilitate de a desfășura activitatea de producere.

Astfel, din cauza instalării gardului respectiv, este îngrădit accesul automobilelor întreprinderii SA „Camerton”, precum și al autospeciialelor antrenate în evacuarea gunoiului menajer și industrial, derivat din activitatea întreprinderii.

Prin urmare, reclamanta a solicitat obligarea SRL „Electromotor Service” de a permite accesul SA „Camerton” la clădirea cu destinație nelocativă cu nr. cadastral XXXXXXXXXXXXX, cu suprafața de 453,4 m.p., amplasată în mun. Chișinău, str. XXXXXXXX, 19, (nr.002) pe întreg perimetrul acesteia; obligarea SRL „Electromotor Service” de a demola parțial gardul instalat pe perimetrul terenului aferent din mun. Chișinău, str. XXXXXXXX, 19, cu suprafața de 0,258 ha și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătorei Botanica, mun. Chișinău, acțiunea a fost admisă, a fost obligată SRL „Electromotor Service” să permită accesul SA „Camerton” la clădirea cu destinație nelocativă, cu nr. cadastral XXXXXXXXXXXXX, cu suprafața totală de 453,4 m.p., amplasată în mun. Chișinău, str. XXXXXXXX, 19 (nr.002), pe întreg perimetrul a acesteia, cu demolarea parțială a gardului instalat pe perimetrul terenului cu suprafața de 0,258 ha, aferent clădirii menționate, fiind încasate din contul SRL „Electromotor Service” în beneficiul SA „Camerton” cheltuielile de judecată, ce constau din taxa de stat în mărime de 100 lei.

Prin decizia din 13 mai 2015 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de SRL „Volta” și menținută hotărârea primei instanțe.

La 17 iunie 2015, SRL „Volta” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerând admiterea acestuia, casarea hotărârilor judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului, SRL „Volta” a indicat că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, a interpretat în mod eronat legea și nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată. Astfel, prin hotărârile contestate se încalcă dreptul de proprietate al recurente, deoarece conform art. 46 alin. (1) din Constituție, dreptul de proprietate privată este garantat, iar art. 315 alin. (1) și art. 316 alin. (1) din Codul civil, garantează inviolabilitatea proprietății cu toate attributele: posesiune, folosință și dispoziție.

La fel, recurenta a menționat că potrivit art. 1 Protocolul 1 al CEDO, orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa, sau limitat în dreptul la proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Astfel, recurenta a indicat că, prin concluziile sale, atât instanța de fond, cât și cea de apel, nu au constatat și elucidat pe deplin care atribut al dreptului de proprietate al intimitei a fost încălcat de către recurentă.

Totodată, potrivit recurente, instanțele de judecată urmau să aplice prevederile art. 392 alin. (1) din Codul civil și art. 158 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Prin referința din 10 august 2015, SA „Camerton” a invocat caracterul neîntemeiat al recursului și a solicitat declararea lui ca fiind inadmisibil.

Prin decizia din 16 septembrie 2015 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de SRL „Volta”, casate decizia din 13 mai 2015 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, și pronunțată o nouă hotărâre de respingere a acțiunii.

La 01 noiembrie 2021 (prin poșta electronică) și la 08 noiembrie 2021 (prin intermediul factorului poștal), Agentul guvernamental, Oleg Rotari, a depus cerere de revizuire în prezenta cauză, solicitând admiterea cererii de revizuire; recunoașterea expresă a încălcării drepturilor companiei reclamante garantate de art. 6 § 1 din Convenție și de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție; casarea deciziei Curții Supreme de Justiție din 16 septembrie 2015 și rejudecarea recursului declarat de SRL “Volta”; ținând cont de eventuala constatare a unei încălcări, prin aplicarea directă a Articolului 41 din Convenție, acordarea despăgubirii pentru prejudiciul moral (eventual, și a costurilor și cheltuielilor în contextul depunerii cererii la Curtea Europeană a Drepturilor Omului), din contul bugetului de stat al Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova; dispunerea executării imediate a deciziei cu privire la acordarea satisfacției echitabile, prin eliberarea titlului executoriu de către Curtea Supremă de Justiție în acest sens.

În motivarea cererii de revizuire s-a indicat că, la 09 februarie 2021, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare „Curtea”) a comunicat Guvernului Republicii Moldova (în continuare „Guvernul”) cererea *Camerton S.A. v. Republica Moldova* (nr. 15763/16). Curtea a solicitat prezentarea observațiilor cu privire la admisibilitatea și fondul cererii prin prisma întrebărilor formulate în circumstanțele de fapt, rezumate de către Grefa Curții. De asemenea, Curtea a propus Guvernului să ia în considerare eventualitatea încheierii unui acord de soluționare amiabilă a prezentei cauze.

În temeiul art. 11 din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la Agentul guvernamental, Guvernul a considerat judicioasă procedura de soluționare amiabilă a prezentei cauze, inițiind-o la 29 martie 2021, în timp ce înaintarea prezentei cereri de revizuire constituie o condiție necesară pentru remedierea încălcării dreptului companiei reclamante SA “Camerton” în baza Articolului 6 § 1 din Convenția pentru apararea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, care decurge din prezenta cerere pendinte în fața Curții, în modul comunicat de către aceasta.

Revizuentul a afirmat că în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, compania reclamantă, invocând Articolul 6 § 1 din Convenție, s-a plâns de faptul că, acționând în calitate de instanță de fond, Curtea Supremă de Justiție a eșuat să organizeze o sedință publică sau să-i acorde posibilitatea de a-și expune poziția verbal, dând circumstanțelor cauzei o nouă interpretare și substituind constatările unui raport de expertiză (pe care instanțele inferioare își bazaseră soluțiile) cu propriile constatări de natură tehnică. În particular, compania reclamantă a pretins încălcarea Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție din cauza restricționării nejustificate a accesului la proprietatea sa.

Agentul guvernamental a indicat că, Curtea Europeană a elaborat o jurisprudență bine-stabilită, potrivit căreia dreptul la o sedință publică nu este relaționat doar cu chestiunea dacă procesul implică o audiere a martorilor care vor face declarații verbale. Este important ca și justițiabilii să aibă oportunitatea de a-și prezenta cauza

în mod oral în fața instanțelor naționale (a se vedea *Goc v. Turcia* [MC], nr. 36590/97, § 48, CEDO 2002-V, și *Ramos Nunes de Carvalho e Sa v. Portugalia* [MC], nr. 55391/13 și altele două, § 187, 06 noiembrie 2018). Astfel, dreptul la o audiere în carul unei ședințe publice reprezintă un element care fundamentează egalitatea în ansamblu a armelor între părțile la proces (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Margaretic v. Croația*, nr. 16115/13, §§ 127-28, 05 iunie 2014).

De asemenea, Curtea a stabilit că, potrivit jurisprudenței sale constante, în cadrul procedurilor în fața unei prime și unice instanțe, dreptul la „o audiere publică” în sensul Articolului 6 § 1 din Convenție include un drept la o „audiere orală”, cu excepția unor circumstanțe excepționale care justifică renunțarea la o astfel de audiere (a se vedea *Goc*, pre-citată, § 47).

Curtea a identificat anumite situații în care circumstanțele excepționale ar putea justifica renunțarea la audiere, Guvernul însă consideră că în prezenta cauză asemenea circumstanțe ar putea fi, de fapt, inexistente.

Mai mult ca atât, în hotărârea sa în cauza *Covalenco v. Republica Moldova* (nr. 72164/14, 16 iunie 2020), Curtea a sistematizat prevederile acestui principiu, identificând, nu doar pentru Republica Moldova, următoarele circumstanțe care ar justifica renunțarea la audiere:

- a. în cazul în care nu există probleme de credibilitate sau fapte contestate care necesită o audiere, iar instanțele pot soluționa litigiul în mod echitabil și rezonabil, în baza materialelor cauzei (a se vedea *Dory v. Suedia*, nr. 28394/95, § 37, 12 noiembrie 2002, și *Saccoccia v. Austria*, nr. 69917/01, § 73, 18 decembrie 2008);
- b. în cazuri care ridică probleme pur-juridice, cu domeniu de aplicare limitat (a se vedea *Allan Jacobsson v. Suedia* (nr. 2), 19 februarie 1998, § 49, *Culegeri* 1998-1, și *Mehmet Emin Şimşek v. Turcia*, nr. 5488/05, §§ 29-31, 28 februarie 2012) sau probleme de drept care nu prezintă o complexitate particulară (a se vedea *Varela Assalino v. Portugalia* (dec.), nr. 64336/01, 25 aprilie 2002, și *Speil v. Austria* (dec.), nr. 42057/98, 5 septembrie 2002);
- c. în situații în care cauza se referă la aspecte foarte tehnice. De exemplu, Curtea a luat în considerare natura tehnică a litigiilor referitoare la prestațiile de protecție socială, care pot fi examinate mai bine în scris decât într-o dezbatere orală. Curtea a hotărât de câteva ori că, în domeniul dat, autoritățile naționale au dreptul, luând în considerare cerințele de eficiență și economie, să renunțe la audieri, deoarece organizarea lor sistematică poate prezenta un obstacol în calea diligenței necesare în cauzele referitoare la protecția socială (a se vedea *Schuler-Zgraggen v. Elveția*, 24 iunie 1993, § 58, Seria A nr. 263, și *Dory v. Suedia*, nr. 28394/95, § 41, 12 noiembrie 2002).

Curtea nu a ezitat să noteze câteva situații în care, *a contrario*, ea consideră necesară petrecerea unor audieri în fața instanțelor naționale de judecată, în special a celor care se pot pronunța cu privire la anumite circumstanțe de fapt importante și cruciale pentru o anumită cauză, *e.g.*:

- a. în cazul în care există necesitatea de a evalua dacă circumstanțele au fost stabilite corect de către autorități (a se vedea *Malhous v. Republica Cehă* [MC], nr. 33071/96, § 60, 12 iulie 2001);

- b. atunci când circumstanțele cer ca instanța să-și formeze propria impresie referitoare la justițiabili, prin acordarea dreptului de a explica propria lor situație personală, în mod direct sau prin intermediul unui reprezentant (a se vedea *Goc*, pre-citată, § 51; *Miller*, pre-citată, § 34 *in fine*; și *Andersson v. Suedia*, nr. 17202/04, § 57, 07 decembrie 2010);
- c. în cazul în care instanța are nevoie de a obține o clarificare cu privire la anumite detalii, *inter alia* prin intermediul unei audieri (a se vedea *Fredin v. Suedia* (nr. 2), 23 februarie 1994, § 22, Seria A nr. 283-A, și *Lundevall v. Suedia*, nr. 38629/97, § 39, 12 noiembrie 2002).

În cele din urmă, în jurisprudența sa, Curtea nu ezită să amintească faptul că Articolul 6 impune instanțele naționale să explice în mod adecvat motivele pe care se bazează deciziile lor. Fără a necesita un raspuns detaliat la fiecare argument invocat de către un reclamant, această obligație presupune, totuși, că o parte la procedura judiciară poate aștepta un raspuns specific și expres la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în litigiu (a se vedea, printre multe altele, *Ruiz Torija v. Spania*, 09 decembrie 1994, §§ 29-30, Seria A nr. 303-A).

Cu referire la prezenta cauză, revizuentul a notat că, aparent, Curtea Supremă de Justiție, examinând cauza în lipsa participanților la proces, ar fi dat o interpretare diferită circumstanțelor cauzei și, bunăoară, a substituit constatările conținute în raportul de expertiză pe care instanțele inferioare și-au bazat soluțiile cu propriile constatări de natură tehnică, aducând astfel o atingere drepturilor societății reclamante în baza Articolului 6 § 1 din Convenție, care, prin rigoare, ar fi produs o ingerință automată și în dreptul acesteia în baza Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (compania reclamantă pretinzând în egală măsură, restricționarea nejustificată a accesului acesteia la proprietatea sa).

Mai mult, Guvernul consideră, fără să dea apreciere soluției adoptate de către Curtea Supremă de Justiție în decizia sa din 16 septembrie 2015, că ultima a omis să ofere explicații pertinente despre modul în care a ajuns la soluția adoptată.

Decizia contestată ar putea conține anumite inadvertențe și lacune cu privire la niște detalii (de altfel, importante pentru prezenta cauză), inclusiv cu privire la dreptul de proprietate asupra unui teren care, în concepția companiei reclamante, ar fi putut să servească drept cale de acces către bunul imobil al ei.

Agentul guvernamental a indicat că, Guvernul nu-și consideră eronată opinia că aceste detalii ar fi trebuit elucidate fie în cadrul unei ședințe publice în fața Curții Supreme de Justiție, dacă ea ar fi considerat că ar fi putut să le determine în calitate de instanță de recurs, fie în cadrul unei rejudecări a cauzei de către instanța de apel, care ar fi trebuit să înlăture orice ambiguitate de natură să permită o interpretare destul de echivocă, inclusiv cu referire la dreptul de servitute, care nu este un drept absolut și nu poate fi interpretat neapărat în favoarea celui care necesită un asemenea drept.

Acest aspect este și mai important pentru elucidare, în special în cazul în care un bun imobil, ca cel al companiei reclamante, are acces prin intermediul a două intrări, ambele fiind în proprietate publică, și nu privată, în situația în care compania reclamantă ar putea să utilizeze unul din acestea ca și cum ar fi proprietatea sa privată.

Agentul guvernamental a susținut că, în circumstanțele descrise, un observator obiectiv ar putea considera că instanța de recurs ar fi putut să admită mai multe

abordări sumare fără o descriere pertinentă a analizei efectuate pentru a ajunge la concluzia sa în decizia din 16 septembrie 2015.

Mai mult, Agentul guvernamental a notat că esența comunicării prezentei cauze nu se deosebește substanțial de cea în cauza pre-citată *Covalenco*. Din aceste raționamente, eventual, examinând cauza în ordine de recurs, Curtea Supremă de Justiție ar urma să țină cont de probele prezentate de către compania reclamantă și de pârât/intimat, atât în fața instanțelor inferioare, cât și a celei de recurs, ajungând la o concluzie argumentată și bazată pe probele administrate la dosar, chiar și urmare a desfășurării potențiale a unei ședințe publice de examinare a recursului.

Prin urmare, examinând circumstanțele prezentei cauze și plângerile companiei reclamante prin prisma compatibilității cu jurisprudența relevantă a Curții, o remediere a încălcării drepturilor reclamantei în prezenta cauză este necesară prin înlăturarea erorilor admise de instanțele naționale de judecată, *id est* de către Curtea Supremă de Justiție.

În urma examinării plângerii reclamantei prin prisma compatibilității cu jurisprudența Curții, Agentul guvernamental consideră că o remediere a încălcării drepturilor reclamantei în prezenta cauză este necesară, inclusiv prin înlăturarea viciilor menționate. În această ordine de idei, a menționat faptul că, ținând cont de jurisprudența constantă a Curții, obligația de a repara orice încălcare pretinsă a Convenției revine primordial autorităților naționale. O decizie sau o măsură a autorității naționale în favoarea reclamantei nu este, în principiu, suficientă pentru a o lipsi de statutul de victimă, cu excepția cazului în care instanțele naționale de judecată au recunoscut încălcarea Convenției, în mod expres sau în substanță, iar apoi au acordat despăgubiri.

Prin urmare, ținând cont de circumstanțele cauzei, dar și de criteriile stabilite în jurisprudența Curții, se prezumă în mod rezonabil că compania reclamantă poate continua să se pretindă victimă a încălcării drepturilor sale garantate de Convenție, atât timp cât instanțele naționale nici nu au recunoscut vreodată încălcarea drepturilor acesteia, nici nu i-au oferit vreo despăgubire pentru vreun prejudiciu.

Adițional casării deciziei Curții Supreme de Justiție din 16 septembrie 2015, Agentul guvernamental consideră rezonabilă acordarea unei satisfacții echitabile în cuantum de 2000 (două mii) de euro în beneficiul companiei reclamante în calitate de despăgubire pentru prejudiciul moral în prezenta cauză.

De asemenea, în conformitate cu jurisprudența sa cu privire la aplicarea Articolului 41 din Convenție, Curtea acordă despăgubiri și pentru costurile și cheltuielile de reprezentare în fața sa.

Cu toate acestea, potrivit Agentului guvernamental, la cererea sa, compania reclamantă nu a anexat vreun contract de asistență juridică pentru depunerea cererii sale în fața Curții Europene a Drepturilor Omului și nici nu a trecut numele vreunui reprezentant în fața acesteia, fapt ce denotă inexistența costurilor și cheltuielilor de reprezentare suportate pentru depunerea cererii sale la Curte.

În pofida acestui fapt, revizuentul a indicat că instanța de revizuire nu poate fi restricționată în discreția sa de a acorda orice despăgubiri pentru reprezentarea companiei reclamante în fața Curții până la acest moment, în cazul în care ea va putea proba că anumite cheltuieli în acest sens au existat și fuseseră necesare în mod rezonabil (a se vedea *Stratan și Tcaci v. Republica Moldova* (dec.) nr. 12744/15, 06 iunie 2019).

Prin scrisoarea din 08 noiembrie 2021, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de revizuire participanților la proces (f.d. 65, vol. II), aceasta fiind recepționată la 11 noiembrie 2021 de către SRL “Volta” și SA “Camerton” (f.d. 67, 68, vol. II), iar corespondența adresată lui Alexandr Ibrișim a fost restituită instanței cu mențiunea “nereclamat” (f.d. 69, vol. II).

La 01 decembrie 2021 (prin poșta electronică), SA “Camerton”, prin intermediul administratorului Svetlana Postolache, a depus referință la cererea de revizuire a Agentului guvernamental, indicând că susține cererea de revizuire cu unele rezerve.

Astfel, SA “Camerton” a solicitat modificarea cuantumului despăgubirilor pentru paguba morală prin majorarea acestuia până la suma de 5 000 (cinci mii) de euro, acordarea despăgubirilor pentru paguba materială în cuantum de 10 000 (zece mii) de euro, acordarea de costuri și cheltuieli de reprezentare în fața CtEDO în sumă de 30 000 (treizeci de mii) de lei, achivalentul a 1 500 (una mie cinci sute) de euro.

La 13 decembrie 2021, SRL “Volta”, prin intermediul avocatului Mardari Valentin, a depus referință asupra cererii de revizuire, solicitând respingerea acesteia.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de revizuire este întemeiată și urmează a fi admisă din considerentele ce urmează.

Codul de procedură civilă prevede că, revizuirea unei hotărâri se cere pentru înlăturarea consecințelor grave ale încălcărilor constatate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, consecințe care continuă să existe, produc efecte și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii.

În prezenta speță, toate aceste condiții sunt îndeplinite.

Din actele cauzei s-a constatat că, Curtea Supremă de Justiție examinând la 16 septembrie 2015 prezenta cauză, a admis recursul declarat de SRL „Volta”, a casat decizia din 13 mai 2015 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 19 decembrie 2014 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, pronunțând o nouă hotărâre de respingere a acțiunii.

Urmare a pronunțării acestei decizii, reclamanta SA “Camerton” s-a adresat cu plângere Curții Europene a Drepturilor Omului, invocându-se încălcarea de către statul Republica Moldova în privința sa, a art. 6 § 1 și art. 1 din Protocolul nr.1 la Convenție, prin efectele generate de această decizie.

Cererea reclamantei a fost înregistrată pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului sub nr. 15763/16. La 09 februarie 2021 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a comunicat Guvernului Republicii Moldova cererea *Camerton S.A. v. Republica Moldova*. Curtea a solicitat Guvernului Republicii Moldova prezentarea observațiilor cu privire la admisibilitatea și fondul cererii prin prisma întrebărilor formulate în circumstanțele de fapt. Totodată, a propus Guvernului să ajungă la un acord de reglementare amiabilă a prezentei cauze. Astfel, la 29 martie 2021, Agentul guvernamental al Republicii Moldova a inițiat procedura de reglementare amiabilă a prezentei cauze.

Efectele hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului prin care se constată violarea de către instanțele naționale a drepturilor omului, consfințite în Convenție, cu ocazia pronunțării hotărârilor rămase irevocabile după epuizarea tuturor căilor de atac prevăzute de legislația națională - operează asupra acestor hotărâri prin

intermediul căii de atac extraordinare a revizuirii prevăzută de articolul 449 din Codul procedură civilă.

Art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă stabilește că, revizuirea se declară în cazul în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova.

Conform art. 5 alin. (4) lit. b) al Legii cu privire la Agentul guvernamental nr. 151 din 30 iulie 2015, în domeniul asigurării implementării la nivel național a Convenției, Agentul guvernamental în cazurile prevăzute de lege, intervine sau participă în procedurile naționale sau solicită redeschiderea acestora.

În temeiul art. 447 lit. c) din Codul de procedură civilă Agentul guvernamental a depus cerere de revizuire.

Art. 450 lit. e) din Codul de procedură civilă, stipulează că cererea de revizuire se depune în interiorul termenului de derulare a procedurii de reglementare pe cale amiabilă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cazul prevăzut la art. 449 lit. g).

Agentul guvernamental a depus cerere de revizuire în temeiul 449 lit. g) din Codul de procedură civilă, întrucât Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că, Curtea Supremă de Justiție a eșuat să organizeze o sedință publică sau să-i acorde posibilitatea companiei reclamante de a-și expune poziția verbal, dând circumstanțelor cauzei o nouă interpretare și substituind constatările unui raport de expertiză (pe care instanțele inferioare își bazaseră soluțiile) cu propriile constatări de natură tehnică, fapt care i-ar fi încălcat drepturile garantate de Articolul 6 § 1 din Convenție și de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

Art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, reglementează că, orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Curtea Europeană în jurisprudența sa a notat că, principiul conform căruia Convenția urmărește protejarea unor drepturi care nu sunt teoretice sau iluzorii, ci concrete și efective, că respectarea dreptului la un proces echitabil și a principiului securității raporturilor juridice cere ca nicio parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri judecătorești definitive și executorie, doar cu scopul de a obține o reexaminare a cauzei și o nouă hotărâre judecătorească.

Așadar, adoptarea unei soluții noi de respingere a acțiunii reclamantei de către instanța de recurs, fără a fi organizată o sedință publică sau acordată posibilitatea companiei reclamante de a-și expune poziția verbal, dând circumstanțelor cauzei o nouă interpretare și substituind constatările unui raport de expertiză cu propriile constatări de natură tehnică, în lipsa unor răspunsuri clare și exhaustive și o motivare insuficientă, instanța a admis încălcarea dispoziției art. 6 § 1 din Convenție.

Astfel, SA “Camerton” nu a beneficiat de o examinare corectă în fața Curții Supreme de Justiție.

Instanța nu a oferit companiei reclamante garanțiile procedurale necesare pentru a-și valorifica dreptul său la respectarea bunurilor sale, prevăzut de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, fapt ce a determinat compania reclamantă să suporte

o povară excesivă, fiind încălcat dreptul acesteia la respectarea bunurilor sale, garantat de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

Ca urmare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale prin hotărârea judecătorească a cărei revizuire s-a solicitat, ale cărei efecte grave continuă să se producă și în prezent și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii respective.

Deci, faptul inițierii unei proceduri de reglementare pe cale amiabilă a cauzei, aspect redat în cererea de revizuire, impune admiterea acesteia, cu reținerea cauzei în procedura Curții Supreme de Justiție pentru examinare în ordine de recurs a recursului declarat de SRL "Volta".

Or, atunci când Curtea constată că un reclamant nu a avut parte de un proces echitabil în instanțele naționale, redeschiderea procedurii de recurs cu respectarea cerințelor prevăzute de art. 6 § 1 din Convenția este obligatorie pentru înlăturarea consecințelor grave ale încălcărilor constatate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Cu privire la solicitarea Agentului guvernamental de acordare a unei satisfacții echitabile pentru violarea constatată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

În baza art. 41 din Convenție, dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.

Satisfacția echitabilă poate fi acordată dacă dreptul intern nu permite sau permite doar în mod imperfect, prin repunerea lucrurilor în situația anterioară, înlăturarea consecințelor măsurii incriminate.

Mecanismul de control instituit prin Convenție are un caracter subsidiar, ceea ce presupune, conform art.1 din Convenție, că drepturile și libertățile garantate de Convenție să fie protejate mai întâi prin dreptul intern și aplicate de autoritățile naționale.

Colegiul largit constată că, reclamanta a suferit un prejudiciu moral prin faptul neorganizării unei sedințe publice și neacordării companiei reclamante a posibilității de a-și expune poziția verbal, în cadrul examinării cauzei în ordine de recurs.

Deci, în speță, fiind constatată existența unei violări, statul are obligația juridică din perspectiva Convenției de a pune capăt violării și de a-i înlătura consecințele în așa fel încât să se restabilească, pe cât posibil, situația anterioară violării prin repararea prejudiciului sub formă pecuniară.

Astfel, prejudiciul moral se acordă în raport cu consecințele negative suferite de parte, măsura în care au fost lezate acest și afectată situația socială și materială, iar în temeiul Convenției Europene a Drepturilor Omului, aceste criterii se aplică prin necesitatea ca partea lezată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit

În hotărârea din 31 octombrie 1995, în cazul Papanicholopoulos și alții contra Greciei, CEDO a afirmat cu claritate principiul conform căruia „restitutio in integrum” constituie modul adecvat de reparare a prejudiciului și reprezintă o obligație juridică izvorâtă din art. 46.

O hotărâre constatând existența unei violări, antrenează pentru statul pârât obligația juridică din perspectiva Convenției de a pune capăt violării și de a-i înlătura

consecințele în așa fel încât să se restabilească, pe cât posibil, situația anterioară violării.

Repararea prejudiciului cauzat printr-o hotărâre judecătorească, prin care s-a încălcat grav un drept prevăzut de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, poate fi efectuat în primul rând prin modificarea (casarea) acesteia și numai apoi prin acordarea unei compensații pecuniare.

Prin urmare, suma de 2000 euro cu titlu de prejudiciu moral, solicitată de Agentul guvernamental, reprezintă o satisfacție echitabilă pentru nerespectarea de către instanța de recurs a garanțiilor procesuale și a dreptului la un proces echitabil și o evaluare corectă a acestor suferințe. Or, daunele morale nu pot avea un caracter simbolic, ci trebuie să reprezinte o recompensă serioasă pentru repercusiunile negative ale încălcării societății reclamante.

De asemenea, în conformitate cu jurisprudența sa cu privire la aplicarea Articolului 41 din Convenție, Curtea acordă despăgubiri și pentru costurile și cheltuielile de reprezentare în fața sa.

Cu toate acestea, potrivit Agentului guvernamental, la cererea sa, compania reclamantă nu a anexat vreun contract de asistență juridică pentru depunerea cererii sale în fața Curții Europene a Drepturilor Omului și nici nu a trecut numele vreunui reprezentant în fața acesteia, fapt ce denotă inexistența costurilor și cheltuielilor de reprezentare suportate pentru depunerea cererii sale la Curte.

În pofida acestui fapt, revizuentul a indicat că instanța de revizuire nu poate fi restricționată în discreția sa de a acorda orice despăgubiri pentru reprezentarea companiei reclamante în fața Curții până la acest moment, în cazul în care ea va putea proba că anumite cheltuieli în acest sens au existat și fuseseră necesare în mod rezonabil (a se vedea *Stratan și Tcaci v. Republica Moldova* (dec.) nr. 12744/15, 06 iunie 2019).

Cu referire la acest aspect, Colegiul lărgit reiterează faptul că, la 01 decembrie 2021 (prin poșta electronică), SA “Camerton”, prin intermediul administratorului Svetlana Postolache, a depus referință la cererea de revizuire a Agentului guvernamental, indicând că susține cererea de revizuire cu unele rezerve. Astfel, SA “Camerton” a solicitat modificarea cuantumului despăgubirilor pentru paguba morală prin majorarea acestuia până la suma de 5 000 (cinci mii) de euro, acordarea despăgubirilor pentru paguba materială în cuantum de 10 000 (zece mii) de euro, acordarea de costuri și cheltuieli de reprezentare în fața CtEDO în sumă de 30 000 (treizeci de mii) de lei, echivalentul a 1 500 (una mie cinci sute) de euro. Totodată, la referința menționată, SA “Camerton” a anexat copia unei scrisori adresate Agentului guvernamental (fără număr și dată), precum și copia bonului de plată seria YL Nr. 640784 din 24 noiembrie 2021 (f.d. 71-75, vol. II).

Astfel, Colegiul lărgit ține să atragă atenția asupra faptului că referința și anexele la acestea, fiind expediate prin poșta electronică, constituie de fapt niște fotocopii digitale de pe înscrisuri, nefiind autentificate prin semnătură olografă sau prin aplicarea semnăturii electronice avansată calificată, în modul prevăzut de Legea nr. 91 din 29 mai 2014 privind semnătura electronică și documentul electronic.

În sensul dat, Colegiul lărgit menționează că, conform art.13 alin. (1) din Legea nr. 91 din 29 mai 2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, documentul electronic semnat cu semnătură electronică avansată calificată este

asimilat, după efectele sale, cu documentul analog pe suport de hârtie, semnat cu semnătură olografă.

Articolul 15 din Legea nr. 91 din 29 mai 2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, prevede care sunt cerințele față de documentul electronic, și anume, documentul electronic trebuie să corespundă următoarelor cerințe principale:

a) să fie creat, prelucrat, expedit, recepționat, păstrat, modificat și/sau nimicit cu ajutorul mijloacelor tehnice și/sau de program;

b) să conțină, pentru confirmarea autenticității acestuia, una sau mai multe semnături electronice ce corespund condițiilor și cerințelor stabilite de prezenta lege;

c) să fie creat și utilizat prin metode și într-o formă ce ar permite identificarea semnatarului;

d) să fie afișat într-o formă perceptibilă;

e) să permită utilizarea sa repetată.

Totodată, documentul electronic, la caz referința SA “Camerton”, urma a fi autentificată în modul prevăzut de art.16 alin. (1) lit. a) și b) din Legea nr. 91 din 29 mai 2014 privind semnătura electronică și documentul electronic, potrivit căroră, documentul electronic este considerat autentic dacă întrunește cumulativ următoarele condiții:

a) este semnat de persoana abilitată, în modul stabilit, să semneze cu semnătură olografă documentul echivalent pe suport de hârtie;

b) este semnat cu semnătura electronică autentică a semnatarului indicat în document.

În privința acestui aspect Colegiul lărgit notează că, întru respectarea modalității de semnare electronică a documentelor digitale, a fost creat Serviciul electronic guvernamental de semnătură electronică (MSign), care în sensul pct. 3 subpct. 1 și 2 din Regulamentul privind serviciul electronic guvernamental integrat de semnătură electronică (MSign), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 405 din 02 iunie 2014, este serviciu ce are ca funcții principale:

1) asigurarea aplicării semnăturii electronice de către utilizatori, inclusiv în contextul utilizării sistemelor informaționale ale beneficiarilor serviciului MSign;

2) asigurarea verificării autenticității semnăturii electronice aplicate.

Articolul 10 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, prevede că, efectuarea necorespunzătoare a actelor de procedură va fi invocată, în fiecare caz de comitere a încălcării legii, de către judecător sau de participantul care are interes să o invoce. Sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

Mai mult ca atât, pe lângă faptul necorespunderii referinței regulilor de înaintare în fața instanței a unui document electronic, SA “Camerton” a omis să anexeze vreun contract de asistență juridică pentru depunerea cererii sale în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, și nu a probat că cheltuielile invocate în acest sens, în sumă de 30 000 lei, au existat și fuseseră necesare în mod rezonabil, așa cum a indicat

Agentul guvernamental în cererea sa de revizuire. Paguba materială de asemenea nu a fost probată.

Reieșind din cele expuse și analizate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental, a constata încălcarea dreptului companiei reclamante SA “Camerton” garantate de art. 6 § 1, și de art. 1 din Protocolul nr.1 la Convenție, a casa decizia Curții Supreme de Justiție din 16 septembrie 2015 și de a acorda o satisfacție morală reclamantei, a reține cauza civilă în instanța de recurs, pentru examinarea cererii de recurs depusă de SRL “Volta”.

În conformitate cu art. 269-270, art. 449 lit. g), art. 452 și art. 453 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se admite cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental al Republicii Moldova, Oleg Rotari.

Se constată încălcarea drepturilor companiei reclamante SA “Camerton” garantate de art. 6 § 1, și de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de SA „Camerton” împotriva SRL „Electromotor Service” (la moment SRL „Volta”), intervenient accesoriu Alexandr Ibrașim, cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea bunului imobil și încasarea cheltuielilor de judecată.

Se acordă companiei reclamante SA “Camerton” satisfacția echitabilă pentru încălcările constatate, prin aplicarea directă a Articolului 41 din Convenției în quantum de 2000 (două mii) de euro, în calitate de despăgubire pentru prejudiciul moral.

Se încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul SA „Camerton” suma de 2000 (două mii) de euro, convertiți în lei moldovenești la cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei, la data transferului.

Se casează decizia Curții Supreme de Justiție din 16 septembrie 2015.

Se reține prezenta cauză civilă în procedura Curții Supreme de Justiție pentru examinare în ordine de recurs a recursului declarat de SRL “Volta” împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 mai 2015.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Svetlana Filincova,

Judecătorii

Ala Cobăneanu,

Galina Stratulat,

Iurie Bejenaru,

Dumitru Mardari